

Til: Beredskabskommissionen
Fra: Kasper Sønderdahl/ Steen Eilenberg
Dato: 30. marts 2016, rev. 15. april 2016
Vedr.: Notat om opkrævning af gebyr m.v.

NOTAT

Det oprindelige notat af 30. marts 2016 har efter drøftelse i Advisory Board for Beredskab & Sikkerhed nu også været drøftet med en juridisk konsulent ved Randers Kommune, hvilket har medført, at det oprindelige notat er blevet tilrettet.

Baggrund:

Det fremgår af de godkendte vedtægter, afsnit 3, for Beredskab og Sikkerhed (B&S), at *Fællesskabet har til formål at varetage opgaver vedrørende det kommunale redningsberedskab efter Beredskabsloven samt andre opgaver, som hensigtsmæssigt kan varetages i tilknytning hertil, og som efter lovgivningen kan overdrages til fællesskabet til selvstændig varetagelse.*

Det fremgår endvidere af bilag 2 til vedtægterne hvilke opgaver i relation til Beredskabsloven, der er kompetenceoverdraget til B&S. Endelig er der i bilag 3 til vedtægterne listet en række mulige tilvalgsopgaver, som kan varetages af B&S.

Ved opgaver omfattet af bilag 2 er der en hjemmel til at overdrage disse opgaver til B&S. For så vidt angår opgaverne nævnt i bilag 3 findes ikke særskilt lovhjemmel til, at B&S varetager disse opgaver, men det kan være hensigtsmæssigt at disse løses af B&S.

Årsagen hertil vil som oftest være, at der i de fire interessentkommuner har været kutyme for at beredskabet tidligere har løst disse opgaver, eller at opgaverne hensigtsmæssigt vil kunne løses med det materiel og mandskab som B&S råder over, set i forhold til økonomi og ressourceudnyttelse.

I forbindelse med den strukturændring som landets brandvæsener er i gang med at implementere, sker der ofte det, at gældende lovgivning ikke følger den nye struktur, eller først ajourføres på et senere tidspunkt. Dette notat har til formål, at beskrive en procedure for udvalgte tilvalgsområder som fremgår af bilag 3.

Automatisk brandalarmeringsanlæg

Det følger af Forsvarsministeriets bekendtgørelse nr. 636 af 11.06.14, Bekendtgørelse om gebyr for redningsberedskabets udrykning til blinde alarmer, at kommunalbestyrelsen kan opkræve et gebyr for de såkaldte blinde alarmer.

Da brandvæsenerne var en integreret del af kommunerne var der ikke noget problem i at opkræve disse gebyrer, når kommunalbestyrelsen havde truffet beslutning herom. Der er i de fire interessentkommuner i dag truffet beslutning om, at der opkræves gebyr for blinde alarmer.

Gebyret reguleres en gang årligt af Beredskabsstyrelsen.

Gebyret har til formål, at få ejeren af brandtekniske installationer til at vedligeholde og varetage driften af sit anlæg på en måde så blinde alarmer minimeres.

Gebyret er med til at finansiere den udgift B&S har ved at rykke ud til blinde alarmer. Hermed er indtægterne fra blinde alarmer også en del af det økonomiske grundlag for det nye beredskab, der har været forudsat overført til B&S.

Forsvarsministeriet har den 31. marts 2016 fremsat lovforslag 157, Forslag til ændring af beredskabsloven, lov om beskyttelsesrum, lov om beskyttelse af havmiljøet og lov om fyrværkeri og andre pyrotekniske artikler. Det følger af forslaget § 23 a, at kommunalbestyrelsen nu kan bestemme, at der opkræves et gebyr fra anlægsejer til tilslutning og overvågning af brandtekniske installationer, der i henhold til lovgivningen er etableret med automatisk overførsel til redningsberedskabet. Kommunalbestyrelsen kan endvidere bestemme, at der opkræves et gebyr fra anlægsejer til dækning af udgifterne til udrykning af blinde alarmer i forbindelse med ovennævnte anlæg. Kommunalbestyrelsen fastsætter som noget nyt gebyrets størrelse i forhold til de faktiske omkostninger som redningsberedskabet har.

Forslag til procedure for opkrævning af gebyr for blinde alarmer:

Det anbefales, at B&S også fremover opkræver gebyr for blinde alarmer, samt for tilslutning og overvågning af brandtekniske installationer. B&S udsender på vegne af interessentkommunerne faktura til anlægsejer såfremt en alarm vurderes af være omfattet af loven. Gebyret tilgår B&S.

B&S fremsender via Beredskabskommissionen hvert år til de fire kommuners økonomiafdelinger indstilling om fastsættelse af gebyrer for tilslutning og overvågning samt for gebyr for blinde alarmer, således at gebyrerne kan medtages når interessentkommunerne godkender de årlige gebyrer, der er gældende i den enkelte kommune.

Vejlovgivningen

Hvert år rykker B&S ud til uheld, hvor der forekommer spild af olie eller andre væske, eller ved færdselsuheld hvor der kan være tale om vragdele på kørebanen. Ved udkald til denne type uheld er det jf. Beredskabslovens § 12 brandvæsenets opgave, at kunne yde en forsvarlig akut indsats mod skader på personer, ejendom og miljøet ved ulykker og katastrofer. Når akutfasen er afsluttet, hvilket typisk vil sige, når der er taget hånd om tilskadekomne personer, og der f.eks. ikke længere lækkes olie eller andet fra havarerede køretøjer, er brandvæsenets indsats principiel slut. Oprydning efter uheldet skal varetages af skadevolder eller af sektormyndigheden, såfremt der ikke er en ansvarlig skadevolder. Sektormyndigheden er typisk vejvæsenet, miljøafdelingen eller spildevandsforsyningen.

Da brandvæsenet er på skadestedet i forbindelse med det akutte uheld, har der i de fire interessentkommuner eksisteret et tæt samarbejde sektormyndighederne imellem om at håndtere selve ”oprydningsfasen”.

Lov om offentlige veje m.v. § 70 og Lov om private fællesveje § 86 har stort set enslydende fastsat, at

Efterlader eller henkaster nogen på offentlig vej eller sti og privat fællesvej affald eller genstande, der kan være til ulempe for færdslen eller er særligt forurenende, kan vejmyndigheden eller politiet lade det efterladte fjerne for den pågældendes regning.

Med hjemmel i denne lovgivning har de tidligere brandvæsener fremsendt regning på oprydningsdelen til enten skadevolder eller vejmyndigheden, såfremt skadevolder er ukendt. Afgørelsen der træffes, kan påklages til Vejdirektoratet for så vidt angår retlige spørgsmål.

Det forhold, at brandvæsenet udfører oprydningen er en praktisk og samfundsøkonomisk hensigtsmæssig løsning. For det første er brandvæsenet på skadestedet i forvejen, og medbringer specialmateriel til opsugning af spild. Desuden sikres det, at f.eks. en trafikeret vej igen hurtigt kan åbnes for trafikken, og mulighed for at yderligere tilskadekomst minimeres ved at f.eks. vejbanen hurtig rengøres. Ofte foregår beslutningen om oprydningen i tæt samarbejde med eller efter anmodning fra Politiet.

Vejdirektoratet har udtalt sig til, at Vejlovens § 70 kan anvendes til at foretage oprydning efter færdselsuheld. Vejdirektoratet har generelt udtalt, at det er uden betydning om det omhandlede befinder sig på vejen som følge af et hændeligt uheld, eller som følge af en uagtsom eller forsætlig handling.

Forslag til procedure for opkrævning af betaling for oprydning på offentlig vej og privat fællesvej:

Det er B&S intention også fremover, at have et tæt og konstruktivt samarbejde med interessentkommunernes forskellige sektorer. På den baggrund og med henvisning til de samfundsmæssige interesser, anbefales det at B&S også fremover iværksætter oprydning efter vejlovgivningen efter akutfasen ud fra et konkret og individuelt skøn.

Da der ikke er hjemmel til at kompetenceoverføre beslutninger efter vejlovgivningen til B&S foreslås, at oprydningen udføres som entreprenøropgave på vegne af den enkelte kommunes vejafdeling. Som følge heraf sendes regningen på B&S udgifter, ud over akutfasen, til den pågældende vejmyndighed. Regningen skal bilægges en specifikation og evt. billeddokumentation således, at vejafdelingen har mulighed for at viderefakturere ydelsen til en skadevolder, såfremt denne er kendt. For at forebygge nye uheld forpligter B&S sig endvidere løbende til at give vejmyndigheden orientering om skader på kørebanen og vejinventar, herunder evt. behov for midlertidig skiltning.

Miljølovgivningen

Set over året rykker B&S ud til forskellige forureningsuheld som involverer interessentkommunernes miljøafdelinger. Som tidligere nævnt er det også her B&S opgave at standse den akutte forurening, hvorefter den sektoransvarlige afdeling tager over og forestår den egentlige oprydning.

Som eksempler på denne type opgaver kan nævnes;

- Udbringning af gylle på mark, hvor der sker et udslip af gylle som kan forurene nærliggende vandløb eller vandboring.
- En traktor med sprøjtemiddel forulykker, og tanken med sprøjtemiddel slås læk, hvorved sprøjtemidlet kan risikere at forurene undergrunden.
- Under påfyldning af en olietank sker der en overfyldning af tanken, og olien løber ud på det omgivende terræn og måske i afløbssystemet

Bliver B&S kaldt ud til den type uheld vil vagthavende indsatsleder hurtigst muligt kontakte den enkelte kommunes miljøafdeling. Ved udkald inden for normal arbejdstid kontaktes miljøafdelingen direkte. Sker udkaldet uden for normal arbejdstid er der i Randers, Nord- og Syddjurs Kommuner et miljøvagtsamarbejde med firmaet Akut Miljø Service (AMS), som på kommunernes vegne varetager vagtordningen. I Randers kaldes AMS dog også i visse situationer inden for normal arbejdstid. Favrskov Kommune har ikke etableret en miljøvagt, men har i stedet en kontaktgruppe af miljømedarbejdere der kan aktiveres uden for normal arbejdstid via en telefonliste.

I et samarbejde mellem miljøvagten og vagthavende indsatsleder iværksættes arbejdet med oprydning efter uheldet. Det forudsætter dog, at miljøvagten ønsker B&S hjælp til oprydning, da den akutte afhjælpning af skaden på dette tidspunkt normalt vil være stoppet. B&S arbejder med andre ord som entreprenør på vegne af miljøvagten, eller evt. efter aftale med et forsikringselskab, såfremt et sådant er involveret. Det præciseres, at B&S ikke har hjemmel til at udstede påbud efter miljølovgivningen.

I forbindelse med miljøuheld er det ofte af stor betydning, at der ydes en hurtig indsats for at minimere skadens omfang. Da B&S som følge af sine forpligtigelser i akutfasen er på skadestedet, og i et vist omfang har mandskab og materiel til at bistå med visse dele af oprydningen, giver det god mening at benytte B&S til at løse hele eller dele af den efterfølgende oprydning. I visse situationer skal der bruges gravemaskiner, lastbiler, slamsuger og andet specialmateriale, som B&S ikke selv råder over, hvorfor disse ydelser bestilles ved en ekstern entreprenør på vegne af miljøafdelingen.

Det kan være vanskeligt, at trække en skillelinje mellem hvornår den akutte fase i en indsats er afsluttet, og hvornår den afhjælpende fase efter et uheld går i gang. Ofte vil en vurdering af hvornår en opgave overgår til entreprenørfasen ske i et samarbejde mellem miljøvagten og indsatslederen.

Hjemlen til at opkræve betaling for udgifter til at afværge væsentlig forurening eller forureningens udbredelse fremgår af forskellige lovgivninger, som;

- Færdselslovens § 101
- Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse § 70
- Bekendtgørelse af lov om erstatning for miljøskader § 3
- Bekendtgørelse af lov om forurennet jord § 68

Hvilken lovgivning der skal anvendes afhænger af den konkrete situation. Beredskabet er bekendt med mindst en domstolsafgørelse, hvor der fastslås, at der ud fra en konkret vurdering er hjemmel til at opkræve rimelige udgifter i forbindelse med en oprydning.

Bortset fra Færdselslovens bestemmelser, er det for de tre øvrige nævnte lovgivninger kommunalbestyrelsen der har hjemlen til at foretage opkrævningen. B&S har således ikke en selvstændig kompetence/hjemmel som beredskabsmyndighed til at sende en regning på disse forhold, men det skal ske efter aftale af den enkelte interessentkommune.

Spørgsmålet har været forelagt KL til udtalelse. KL oplyser, at de vil arbejde for, at der skabes den fornødne lovhjemmel til, at de nye beredskaber kan træffe den formelle afgørelse om at udstede et straks-påbud i en akut situation. Ind til denne hjemmel findes anbefaler KL, at den enkelte kommunes tekniske direktør træffer afgørelse om straks-påbud. Dette forslag skønnes dog ikke at kunne fungere i praksis i de forholdsvis få tilfælde hvor miljøvagten ikke er tilstede. Årsagen her til er, at disse situationer ofte vil opstå i nattetimer og på weekender og helligdage, hvor det må forudses at blive vanskeligt at træffe den tekniske direktør.

Forslag til procedure for opkrævning af udgifter i forbindelse med miljøuheld.

Under forudsætning af at interessentkommunerne har et ønske om, at den tidligere praksis for samarbejde på et skadested skal fortsætte, vil det forudsætte at kommunerne accepterer, at B&S sender en opkrævning til miljømyndigheden i den kommune, hvor uheldet finder sted. Da B&S bærer udgiften ved entreprenøropgaven, vil indtægten for ydelsen også skulle tilgå B&S, hvilket er det samme princip som tidligere har dannet baggrund for samarbejdet.

Som nævnt vil det alt overvejende ske i et tæt samarbejde med den kommunale miljøvagt. Skulle det ske, at den kommunale miljøvagt ikke kan komme til stede eller kommer senere til uheldsstedet, vil det også medføre, at den enkelte interessentkommune er indforstået med, at B&S handler på vegne af kommunen.

Det er B&S vurdering, at den beskrevne procedure, ud fra nugældende lovgivning, er den procedure der miljømæssigt og samfundsøkonomisk er mest hensigtsmæssig. Det skal dog bemærkes, at der i forbindelse med den juridiske vurdering af notatet gives udtryk for, at det er meget usikkert, om B&S på det nugældende lovgrundlag kan handle på vegne af den enkelte kommune.